

Lokaal Hitteplan 1.0 **Gemeente Rijswijk**

Inhoud

1. Inleiding	4
Hittestress, een urgent probleem in Rijswijk	4
Waarom een nationaal/lokaal hitteplan?	4
Leeswijzer	4
FAQ's	5
2. Lokaal Hitteprotocol en overzicht partners	6
Jaarlijkse cyclus en fasering	6
Lokale partners	7
3. Hitte in Rijswijk en overzicht kwetsbare doelgroepen	7
Wat is het doel van deze hitteanalyse?	7
Hittestress in Rijswijk:	7
4. Maatregelen tegen hittestress	11
Basismaatregelen gericht op de gezondheid en je woning koelhouden	11
Extra groene maatregelen gericht op de directe omgeving	12
Openbare koelteplekken en drinkwatertappunten in Rijswijk	12
5. Communicatieplan	14
Waarom dit communicatieplan?	14
Doelgroepen strategie	14
Ouderen	14
Mensen in sociaal isolement	14
Baby's en jonge kinderen	14
Mensen met een verminderd afweersysteem	15
Dak- en thuislozen	15
Beschikbaar informatiemateriaal en ondersteuning voor partners	15
Informatiemateriaal van het RIVM	15
Informatie en tips van de GGD	16
Ondersteuning en middelen van het Rode Kruis	16
6. Toekomstige preventieve en structurele maatregelen	16
3-schaalniveaus: 3G's	16
Gebied:	16
Gebouw:	17
Gezondheid:	17

Bijlage 1: Werking van het Nationaal Hitteplan	18
Bijlage 2: Betrokken partijen lokaal hitteplan 1.0	20
Bijlage 3: Overzicht acties per partner en per fase	21
Bijlage 4: Totaal overzicht kwetsbare doelgroepen	25
Bijlage 5: Percentage groen per buurt in Rijswijk.....	27
Bijlage 6: Hittestress analyse Rijswijk.....	28
Bijlage 7: Percentage schaduw wandel- en fietspaden	32
Bijlage 8: Overzicht koelteplekken en drinkwatertappunten in Rijswijk	33

1. Inleiding

Hittestress, een urgent probleem in Rijswijk

Het wordt warmer in Nederland, hitte is één van de duidelijkste effecten van klimaatverandering in Nederland die gevolgen heeft voor de gezondheid. Deze gevolgen voor de gezondheid heet hittestress¹. In 2019 werd in Nederland voor het eerst een temperatuur van 40 °C gemeten. Tijdens deze hittegolf overleden 400 mensen meer dan in een gemiddelde zomerweek². Hittegolven zullen volgens het KNMI toenemen van gemiddeld 1 per jaar naar 4 tot 5 per jaar, en de maximumtemperaturen tijdens hittegolven zullen stijgen. Dit vormt een directe bedreiging voor de gezondheid van onze kwetsbare inwoners zoals ouderen, jonge kinderen, mensen in sociaal isolement en dak- en thuislozen.

Het Lokaal Hitteplan is een praktisch hulpmiddel om samen met maatschappelijke partners onze kwetsbare inwoners op tijd en effectief te waarschuwen tijdens hittegolven. Zo wil Rijswijk nu en in de toekomst een stad zijn waar ook tijdens extreme hitte iedereen veilig, gezond en prettig kan wonen en verblijven.

Het Lokaal Hitteplan Rijswijk is in samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties, zoals woningcorporaties, kinderopvangorganisaties, de GGD en zorgpartners, opgesteld. Het bouwt voort op de reeds uitgevoerde klimaatstresstest van de gemeente Rijswijk in 2019 en 2020. Uit deze testen bleek dat hittestress het meest urgente risico vormt voor Rijswijk. Als reactie op de klimaatstresstesten is in 2023 door de gemeenteraad de Rijswijkse Adaptatiestrategie en Aanpak voor Klimaatverandering (RAAK) vastgesteld. Onderdeel van deze strategie is het opstellen van een lokaal hitteplan, een verdieping op het nationaal hitteplan³.

Waarom een nationaal/lokaal hitteplan?

Het nationaal hitteplan (zie ook FAQ op de volgende bladzijde) waarschuwt bij langdurige hitte, zie de vragen hieronder, maar bereikt niet altijd de kwetsbaarste mensen. Daarom is er lokaal maatwerk nodig: afspraken met lokale organisaties, gerichte communicatie afgestemd op de doelgroepen met concrete maatregelen en tips wat te doen tijdens een periode van hittestress.

Leeswijzer

Het lokaal hitteplan Rijswijk 1.0 bestaat uit vijf onderdelen:

[H2. Lokaal hitteprotocol jaarcyclus, fasering en partners](#) (zie takenverdeling in [bijlage 2b](#))

[H3. Hitteanalyse en overzicht van kwetsbare doelgroepen in Rijswijk](#)

[H4. Overzicht van basismaatregelen en inzet van groen tegen hittestress](#)

[H5. Overzicht van diverse informatiebronnen: RIVM, GGD en Rode Kruis](#)

[H6. Toekomstige preventieve en structurele maatregelen tegen hittestress](#)

Dit plan is nadrukkelijk bedoeld als een dynamisch document. Dit document wordt jaarlijks geëvalueerd met de betrokken organisaties, en waar nodig, aangepast met nieuwe inzichten, partners en acties. Na aanpassingen wordt het plan weer voorgelegd aan het college voor vaststelling.

¹ [Gezondheidseffecten van toenemende hitte en droogte - Klimaatadaptatie](#)

² [Hittemaatregelen werpen vruchten af: honderden minder overlijdens bij extreme warmte | de Volkskrant](#)

³ Nationaal Hitteplan RIVM: <https://www.rivm.nl/hitte/nationaal-hitteplan>

FAQ's

Wat is een Nationaal Hitteplan?

Het Nationaal Hitteplan is een waarschuwingssysteem van het RIVM. Het RIVM waarschuwt landelijke organisaties in de zorg op verschillende momenten tijdens het hitteseizoen. Het hitteseizoen duurt van mei tot en met september. Maar als het Nationaal Hitteplan actief is, geldt de oproep voor iedereen die op wat voor manier dan ook zorg draagt voor kwetsbare groepen. Lokale organisaties kunnen daarnaast hun eigen hitteplan inzetten.

Wanneer is het Nationaal Hitteplan actief?

Van mei tot en met september bestaat er de kans op hitte. Het Nationaal Hitteplan wordt pas actief als RIVM een mailwaarschuwing stuurt, dat een periode van aanhoudende hitte of extreem hoge temperaturen worden verwacht. Niet alleen de temperatuur overdag speelt een rol bij deze beslissing. Ook de nachttemperatuur, gevoelstemperatuur en luchtvochtigheid spelen een belangrijke rol. Voor meer informatie zie figuur bijlage 1. Wanneer is sprake van extreme hitte en/of hittegolf?

Het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd op basis van de weersverwachting (bij kans op periode van hitte). Een periode van hitte is voor het RIVM een periode van **4 aansluitende dagen** waarbij de temperatuur **boven de 27 °C** komt. Een hittegolf kan pas achteraf worden vastgesteld. Er is sprake van een hittegolf als het in De Bilt minimaal **5 dagen achter elkaar** ten minste **25 graden** is geweest, waarvan minimaal **3 dagen boven de 30 graden**.

Wat betekent gevoelstemperatuur?

De gevoelstemperatuur of Perceived Equivalent Temperature (PET) is niet hetzelfde als luchttemperatuur en is in feite een maatstaf voor een hittestressniveau, zie tabel 2 hieronder, die rekening houdt met verschillende factoren zoals luchttemperatuur, luchtvochtigheid, windsnelheid en blootstelling aan infrarode straling. PET is ook een maat om verschillende microklimaten en stedelijke locaties met elkaar te kunnen vergelijken.

Wat betekent hittestress?

Hittestress is een mate van fysiologisch stressniveau dat optreedt bij een bepaald gevoelstemperatuurniveau bij mensen. Met name kwetsbare groepen zoals ouderen en jonge kinderen lopen risico. Symptomen kunnen variëren van vermoeidheid en uitdroging tot ernstige hitteberoerte en kans op sterfte. Het is voor deze groepen extra belangrijk om verkoelingsmaatregelen te nemen, zoals woning koel houden, voldoende water drinken, schaduw opzoeken en fysieke inspanningen vermijden. Volgens in 2020 ontwikkelde standaarden van RIVM voor de stresstesten voor hitte¹, wordt in Nederland een gevoelstemperatuur tussen 18 en 23 °C als comfortabel beschouwd, terwijl hogere waarden kunnen leiden tot hittestress, zoals ook in tabel hieronder is gepresenteerd.

Tabel 1: Gevoelstemperatuurniveau en fysiologisch stressniveau (hittestress)

Gevoelstemperatuur (°C)	Ervaring	Fysiologisch stressniveau
18-23	comfortabel	geen stress
23-29	beetje warm	lichte hittestress
29-35	warm	matige hittestress
35-41	heet	grote hittestress
>41	zeer heet	extreme hittestress

Bronnen: RIVM, KNMI en Klimaatadaptatienederland.nl

2. Lokaal Hitteprotocol en overzicht partners

Jaarlijkse cyclus en fasering

Het lokaal hitteplan is een dynamisch document. Het opstellen, uitvoeren en aanscherpen van het lokaal hitteplan gaat volgens een jaarlijkse cyclus. In deze cyclus onderscheiden verschillende fases zich. Figuur 1 geeft de cyclus weer. Deze cyclus volgt de fasering van het Nationaal Hitteplan. Zie voor meer toelichting [bijlage 1](#).

Bij elke fase staat een overzicht met een taakverdeling per organisatie. [Bijlage 2a](#) bevat een overzicht van de lokale partners die betrokken zijn bij het lokaal hitteplan. De taakverdeling van deze partners is opgenomen in [bijlage 2b](#) en wordt jaarlijks bijgehouden.

Figuur 1: Weergave fasen lokaal hitteplan Rijswijk

1. Voorbereidingsfase

De voorbereidingsfase is meestal tussen maart en mei. Tijdens deze fase bereiden organisaties zich voor op de komende zomer, de kennis wordt geactualiseerd en materialen voorbereid. Wanneer mogelijk gebeurt dit op basis van de evaluatie van het jaar ervoor.

2. Voorwaarschuwing-fase

Tijdens de voorwaarschuwing-fase is iedere organisatie alert op een mogelijke periode van hitte, worden de laatste voorbereidingen getroffen en worden betrokkenen geïnformeerd. De voorwaarschuwing-fase start wanneer het RIVM een voorwaarschuwing-melding af geeft. Deze melding komt een paar dagen voor een periode van hitte. Een periode van hitte is voor het RIVM een periode van vier aansluitende dagen waarbij de temperatuur boven de 27 °C komt. Ook de nachttemperatuur en de luchtvochtigheid bepalen of het RIVM een (voor)waarschuwing geeft. De voorwaarschuwing-fase vindt meestal plaats van juni tot september.

3. Waarschuwing-fase

De waarschuwing-fase geldt wanneer het nationaal hitteplan wordt geactiveerd bij een periode van hitte (RIVM geeft de waarschuwing). Dit is meestal tijdens een hittegolf, maar dit kan pas achteraf worden vastgesteld. In deze fase is het lokaal hitteplan actief. Alle betrokken organisaties zetten zich in deze periode in om hittestress te voorkomen en om zelf- en samenredzaamheid te bevorderen. De gemeente en GGD verspreiden heldere informatie. De waarschuwing-fase kan geactiveerd worden tussen juni tot en met september.

4. Evaluatiefase

De laatste fase, de evaluatiefase, vormt de brug naar het volgende jaar, waarin dezelfde fasen worden doorlopen. In de evaluatiefase wordt teruggeblikt op de afgelopen zomer en er wordt gekeken naar mogelijke verbeterpunten. Hierin is aandacht voor de uitvoering van het hitteplan, de betrokken partijen en de kwetsbare doelgroepen.

Lokale partners

In het lokaal hitteplan 1.0 zijn verschillende maatschappelijke partners betrokken die een belangrijke rol spelen voor de (kwetsbare) inwoners van Rijswijk. Met een brede groep partners heeft de gemeente in 2024 gesproken. Deze partners zijn geselecteerd op basis van hun expertise en betrokkenheid bij het welzijn van onze inwoners. Uiteindelijk zijn de volgende maatschappelijke partners actief betrokken geweest bij de totstandkoming van dit lokaal hitteplan:

Figuur 2: Actief betrokken partners Lokaal Hiteplan 1.0

3. Hitte in Rijswijk en overzicht kwetsbare doelgroepen

Wat is het doel van deze hitteanalyse?

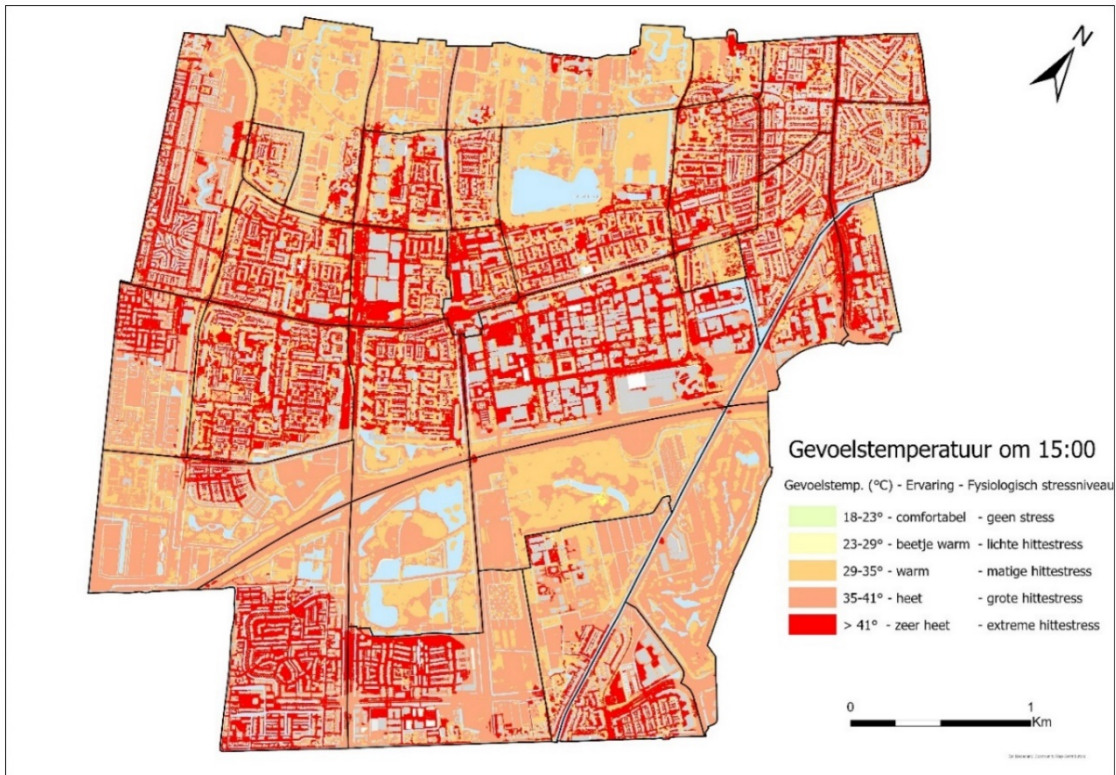
Het belangrijkste doel van het lokaal hitteplan is een calamiteitenaanpak, gericht op het voorkomen en beheersen van gezondheidsrisico's die optreden bij extreme hittestress. De kaartjes hieronder laten zien welke delen van Rijswijk extreem warm worden.

Hittestress in Rijswijk:

Rijswijk staat bekend als een groene gemeente, zie [bijlage 4](#). Toch blijkt uit de landelijke bronnen⁴ dat, op een hete zomerdag, gemiddeld 37,7% van Rijswijk een gevoelstemperatuur heeft van meer dan 41 graden Celsius (°C). Landelijk ligt dat gemiddeld op 37,5%.

⁴

Klimaat-effectenatlas: <https://www.klimaat-effectenatlas.nl/nl/buurtdashboard>

*Figuur 1: Gevoelstemperatuur op een zomerse warmte dag in Rijswijk
Bron: Rijswijkse Klimaatatlas 2025 (binnenkort verwacht op www.rijswijk.nl)*

Toelichting figuur 1: Figuur 1 is afkomstig vanuit de klimaatatlas Rijswijk en bevestigt het landelijk beeld, dat de gevoelstemperaturen in meerdere buurten in Rijswijk tussen 35-41 °C liggen. Op een aantal plekken stijgen die zelfs ver boven 41 °C, dat wil zeggen extreme hittestress. De verwachting van KNMI is dat dit beeld in de rest van Rijswijk toeneemt.

Figuur 1 laat tevens zien dat het voornamelijk in bebouwd stedelijk gebied veel warmer aanvoelt. Globaal zijn er vier buurten met zogenaamde stedelijke hitte-eilanden in Rijswijk te onderscheiden:

- **Bogaard stadscentrum**
- **Plaspoelpolder**
- **Oud-Rijswijk**
- **Rijswijk Buiten**

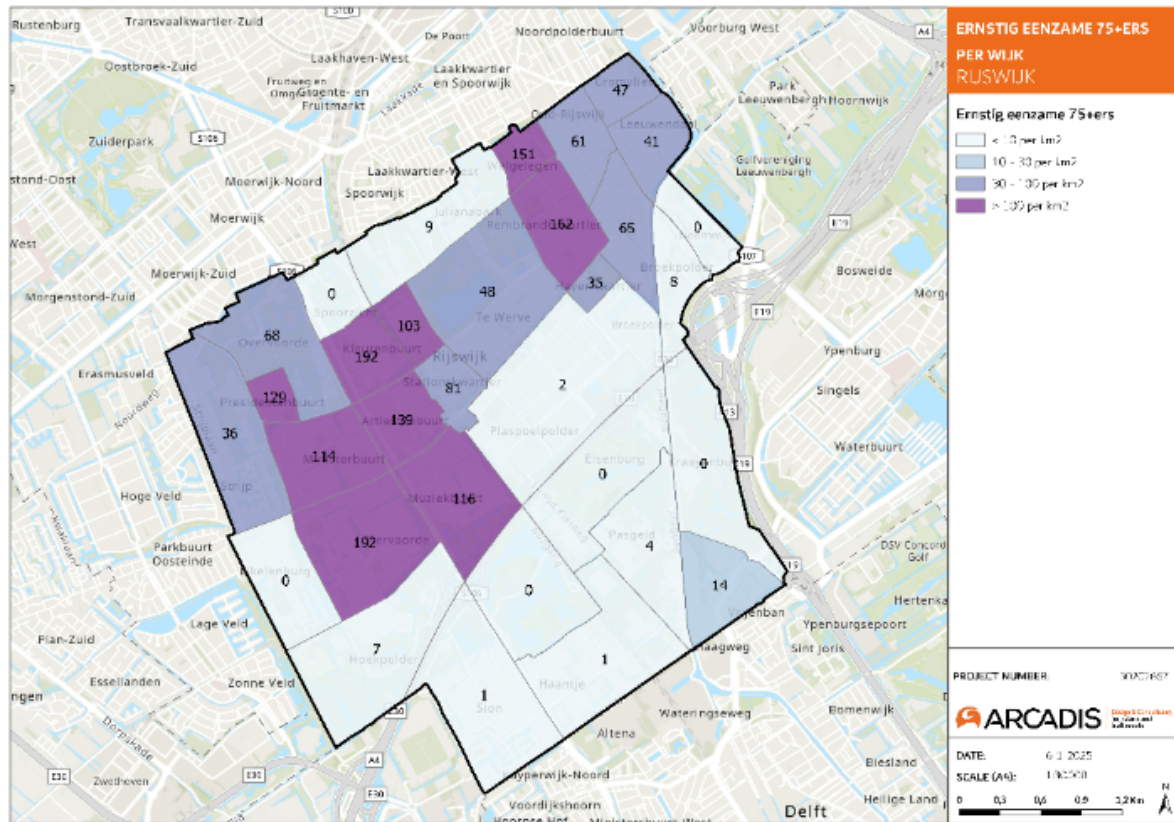
De analyse in [bijlage 5](#) voor Rijswijk laat zien dat de inrichting van deze buurten, door veel stenen, asfalt en gebouwen, bijdragen aan verhoogde hittestress. In veel wijken, met name rondom het Bogaard stadscentrum, de Plaspoelpolder en Oud-Rijswijk is er relatief weinig groen. Hier kan het op warme zomerse dagen tot wel 10 °C warmer aanvoelen dan de gemeten luchttemperatuur.

[Bijlage 6](#) bevat een uitgebreide hitteanalyse. In Rijswijk Buiten bleek uit dat de gevoelstemperatuur op warme dagen met name in de middaguren (na 15:00) verhoogde waarden bereikt, in buurten als Parkrijk en Sion. Rijswijk Buiten wordt daardoor als vierde hittestressgebied opgenomen, maar met een genuanceerd profiel. Hoewel dit een jonge wijk is met relatief veel private tuinen en goede woningisolatie, zorgen de nog niet volgroeide bomen en beperkte boomkroonbedekking op dit moment voor weinig schaduw in de openbare ruimte. De meeste woningen beschikken echter wel over warmtepompen die ook kunnen koelen, waardoor gevolgen van hittestress binnenshuis beperkt blijven. Echter, de warmtevorming buitenshuis leidt tot extra energieverbruik voor koeling en vormt een risico voor mensen die langdurig buiten zijn. Met het oog op toekomstige gebiedsontwikkeling biedt dit kansen voor meer klimaatadaptieve inrichting en gerichte vergroeningsacties in private tuinen en de openbare ruimte en een mogelijke impuls voor acties vanuit Steenbreek Rijswijk.

Kwetsbare groepen in Rijswijk

Hitte is voor alle mensen vervelend en storend, echter zijn er specifieke groepen in die extra kwetsbaar zijn. Het volledige overzicht is opgenomen in [bijlage 3](#).

In deze eerste versie van het hitteplan is besloten om de focus voornamelijk te leggen op **ouderen** en **sociaal kwetsbare mensen**.

Figuur 2: Eenzame ouderen 75-plussers (bron: Gezondheidsmonitor/RIVM 2020)

Vooral ouderen en mensen met luchtwegaandoeningen of hart- en vaatziekten zijn gevoelig voor extreme warmte tijdens hittegolven. Hitte maakt hun gezondheidsklachten erger, en kunnen hierdoor eerder overlijden. Er zijn circa **13% meer sterfgevallen** tijdens een hittegolf. Het effect van hitte is groter in stedelijke gebieden, omdat deze extra opwarmen en 's nachts minder afkoelen. Dit komt doordat het grijze landschap, door stenen en asfalt, de hitte opnemen en de hitte niet kan ontsnappen. Er is gekozen om te focussen op ouderen doordat zij tweeledig lijden aan hitte, enerzijds door hun fysieke gesteldheid, ze drinken minder doordat ze niet voelen dat ze dorst hebben en het medicijngebruik. Anderzijds hebben zij minder sociale contacten, wonen ze alleen en zijn hierdoor lastiger te bereiken met informatie. Dit maakt hen extra kwetsbaar in tijden van hittestress. Onderstaande figuur 3 laat zien waar de meeste kwetsbare ouderen in Rijswijk wonen. In figuur 2 hierboven is te zien dat er vooral rondom Bogaard Stadscentrum en in Oud-Rijswijk veel 75+ers wonen. Rondom de Bogaard zijn de minste groene plekken aanwezig (zie [bijlage 4](#)).

Sociaal kwetsbare ouderen die in armoede leven zijn extra kwetsbaar voor hitte omdat ze minder middelen hebben om zichzelf te beschermen tegen de risico's van hittestress. De kaart in figuur 3 laat 65-plussers met een broze gezondheid (data RIVM) gecombineerd met mensen die leven rond of onder het sociaal minimum (data CBS) zien. Deze groep wordt vooral gezien als kwetsbaar voor hitte omdat zij minder geld beschikbaar hebben voor eventuele maatregelen zoals zonwering.

4. Maatregelen tegen hittestress

Basismaatregelen gericht op de gezondheid en je woning koelhouden

Het is van groot belang om samen met betrokken partners kwetsbare doelgroepen in kaart te brengen en ze op tijd te informeren over tips en maatregelen hoe om te gaan met hitte, waaronder de maatregelen die zijn opgesteld door het RIVM (figuur 2):

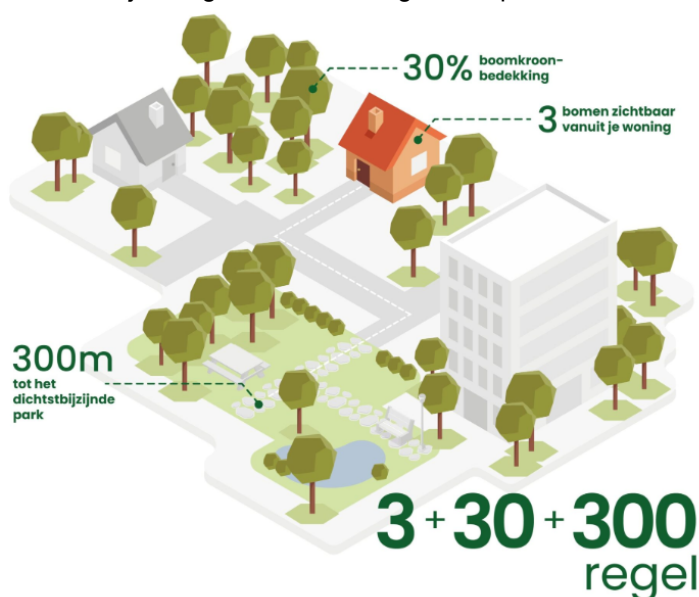
- **Voldoende drinken:** drink voldoende water, thee of koffie. Ook als u geen dorst heeft, want bij sommige mensen kan het dorstgevoel afnemen. Beperk het gebruik van alcohol. Zorg dat u altijd een flesje water bij de hand hebt, zeker als u naar buiten gaat of met de auto of openbaar vervoer op pad gaat.
- **Houd uzelf koel:** blijf in de schaduw en beperk lichamelijke beweging in de middag (tussen 12:00 en 18:00 uur). Maak gebruik van de koelere ochtend en avond voor uw boodschappen of wandeling. Neem een verkoelend voetenbad. Stromend water op polsen en enkels helpt ook om af te koelen.
- **Houd uw woning koel:** houd de zon en warmte overdag zoveel mogelijk buiten uw woning, bijvoorbeeld met een zonnescherm. Zorg voor extra koele frisse lucht door het openen van ramen en/of deuren op tijdstippen dat het buiten is afgekoeld, dus in de ochtend en in de avond als u thuis bent. Doe 's middags ook de gordijnen dicht.
- **Zorg voor elkaar:** let bij warm weer extra op mensen in uw omgeving die misschien uw hulp kunnen gebruiken. Ga een keer extra langs of bel ze op en vraag wat u kunt doen.
- **Medicijnen en hitte:** Sommige medicijnen kunnen bij hitte tot gezondheidsproblemen leiden, zoals uitdroging, te weinig zweten en onwel worden. Overleg met uw apotheek of huisarts als u vragen heeft over het gebruik van uw medicijnen tijdens hitte.

De basisregels	Oververhitting
 Drink voldoende Drink water of thee. Ook als u geen dorst heeft, want senioren hebben minder dorstgevoel. Matig het gebruik van alcohol.	 Hoe herken je het? • Vermoeidheid • Concentratieverlies overdag • Hoofdpijn • Duizeligheid • Spierpijn • Opgezwollen enkels (oedeem) • Jeukende blaasjes
Houd uzelf koel Blijf in de schaduw en beperk lichamelijke inspanning in de middag (tussen 12:00 en 18:00 uur). 	Wat doe je: Drink voldoende water, thee of koffie, ook als je geen dorst hebt. Doe rustig aan. Een voetenbad kan helpen tegen oververhitting en opgezwollen enkels. <i>Neem contact op met de huisarts als de klachten erger worden.</i>
 Houd uw woning koel Houd de zon en warmte zoveel mogelijk buiten de woning, bijvoorbeeld met zonwering ventilator of airconditioning.	 Hoe herken je het? • Flauwvallen • Kramp • Snelle hartslag • Hevig zweten • Een bleke huid
Zorg voor elkaar Let bij warm weer extra op mensen in uw omgeving die misschien uw hulp kunnen gebruiken 	Wat doe je: Stop met wat je aan het doen bent en zoek een koele plek. Drink voldoende water of sportdrank in kleine slokjes. Koel je lichaam: neem een koude douche of met natte doeken. <i>Als de klachten niet minder worden, waarschuw dan een arts.</i>
 Medicijnen en hitte Medicijnen kunnen bij hitte tot gezondheidsklachten leiden als de water- en zouthuishouding in het lichaam wordt verstoord. Dit kan leiden tot uitdroging, weinig zweten en onwel worden.	 Hoe herken je het? • Verhoogde lichaamstemperatuur van meer dan 39 graden. • Hoge hartslag • Misselijkheid • Rode huid • Meestal geen zweet • Stuiptrekkingen • Bewustzijnsverlies
	Een hitteberoerte is levensbedreigend! Bel 112 en volg de aanwijzingen van de hulpdiensten.

Figuur 4: Hitemaatregelen RIVM

Extra groene maatregelen gericht op de directe omgeving

In het gemeentelijke Groenbeleidsplan is de 3-30-300 regel als richtlijn opgenomen. Voldoen aan deze richtlijn, zorgt voor verkoeling in de openbare ruimte.

3:

Figuur 5: schematische weergave 3-30-300 richtlijn

De eerste regel houdt in dat vanuit de verblijfslocatie ten minste 3 bomen zichtbaar moeten zijn. Onderzoek toont aan dat zichtbaar groen belangrijk is voor de mentale gezondheid en het welzijn van mensen. Daarnaast zorgen deze bomen voor voldoende verkoeling (bomen met een behoorlijke omvang), door verdamping en ook door schaduw.

30:

De tweede regel is dat er binnen een straal van 500 meter minimaal 30% boomkroonbedekking aanwezig moet zijn. Dat wil zeggen dat 30% van het oppervlak bedekt is met boomkronen (bovenkant van een boom) als je een gebied van bovenaf bekijkt. In dat geval is er genoeg schaduw, kunnen mensen fijn bewegen en is er genoeg ruimte voor dieren en planten. Dit geeft voldoende koeling en verbetert de luchtkwaliteit in de gebouwde omgeving.

300:

De derde regel stelt dat elke verblijfslocatie binnen 300 meter van een koelteplek moet liggen, op 5 tot 10 minuten loopafstand. Dit houdt in dat er sprake moet zijn van openbaar toegankelijk groen, geen omkaderde privéterrein of privétuin waar enkel langs te lopen is.

Disclaimer:

Er wordt vanaf dit jaar gewerkt aan een nieuwe stresstest voor Rijswijk, met een 3-30-300 analyse per buurt, echter op dit moment is dat nog niet beschikbaar. De bedoeling is dat deze buurtanalyses met de actualisatie van Klimaatatlas Rijswijk pas na de zomer beschikbaar komen.

Openbare koelteplekken en drinkwatertappunten in Rijswijk

Uit gesprekken met de partners blijkt dat een overzicht van opvanglocaties voor verkoeling gewenst is. Kwetsbare doelgroepen – vooral in slecht geïsoleerde of juist té goed geïsoleerde woningen zonder goede ventilatie – hebben het extra zwaar tijdens hittegolven (zie fase 3, bij activering van Nationaal Hitteplan). Om deze inwoners een toegankelijke, koele verblijfsplek te bieden, heeft de gemeente verschillende locaties benaderd met de vraag of zij als **opvanglocatie voor verkoeling** kunnen fungeren.

Deze zogenoemde **binnenkoelteplekken** beschikken over een koelsysteem. Ook kunnen mensen elkaar hier op een laagdrempelige manier ontmoeten. Tijdens de reguliere openingstijden zijn mensen welkom om binnen te lopen en even af te koelen. We zijn momenteel aan het onderzoeken of het mogelijk is dat deze locaties ook in het weekend open zijn, dit zal dan aangepast worden in het volgende hitteplan.

Daarnaast is het belangrijk dat inwoners ook in de openbare ruimte verkoeling kunnen vinden. In het vorige hoofdstuk werd al stilgestaan bij de **3-30-300-regel**, die is opgenomen in het gemeentelijke Groenbeleidsplan. Met name de **derde regel – 300 meter tot een koelteplek in de buitenruimte** – is hier relevant. Dit betekent dat binnen een loopafstand van 5 tot 10 minuten altijd een groene, openbaar toegankelijke plek aanwezig moet zijn waar schaduw, rust en verkoeling gevonden kan worden. Dit soort **buitenkoelteplekken** zijn belangrijk voor hittestress bestrijding in dichtbebouwde wijken.

In **bijlage 8** is op een kaart van Rijswijk weergegeven waar de binnen- en buitenkoelteplekken zich bevinden.

De volgende binnenlocaties zijn bevestigd als verkoelingslocatie:

- **Wijkcentrum Stervoorde**
Adres: Dr. H.J. van Mooklaan 1, 2286 BA Rijswijk
Openingstijden: maandag t/m vrijdag, 09:00 – 17:30
- **CJOE – Huis te Landelaan (Fonteynenburg)**
Adres: Huis te Landelaan 492, 2283 VJ Rijswijk
Openingstijden: maandag t/m vrijdag, 09:30 – 16:30

Daarnaast zijn er verspreid over de stad **drinkwatertappunten van Dunea** beschikbaar, waar inwoners van Rijswijk hun waterfles kunnen vullen. Ook deze dragen bij aan het tegengaan van hittestress in de buitenruimte en zijn ook gemarkeerd op de kaart in **bijlage 8**.

Dierenwelzijn en hittestress

Oververhitting kan voor veel dieren gevaarlijk zijn. Zorg voor passende maatregelen per diersoort om stress en gezondheidsproblemen te voorkomen bij hitte.

- Voer geen activiteiten met dieren bij temperaturen boven de 25 graden. Geen lange wandelingen, niet fietsen met de hond, hardlopen of ballen gooien.
- Geef dieren rust en verkoeling. (waterbadjes, veilige koelelementen, airco, ventilator)
- Zorg voor voldoende schaduw bijvoorbeeld met schaduwdoeken, parasols of natuurlijke beschutting.
- Zorg voor goede ventilatie.
- Zorg voor onbeperkt schoon en fris drinkwater en controleer dit regelmatig.
- Laat een dier nooit achter in een auto, ook niet voor een korte boodschap. De temperatuur in een auto kan al binnen 10 minuten levensgevaarlijk hoog worden.
- Let op de temperatuur van stoepen en asfalt die pijnlijk heet kan worden voor de voetzolen.

5. Communicatieplan

Waarom dit communicatieplan?

Het doel van het hitteplan is inwoners en ondernemers in Rijswijk informeren over voorspelde hitte en welke maatregelen hiertegen getroffen kunnen worden. Het hitteplan is bedoeld als een calamiteitenplan waarin communicatie essentieel is. Dit communicatieplan is gebaseerd op de gekozen doelgroepen en hoe deze groepen het beste bereikt kunnen worden. Deze paragrafen laten zien met welke middelen de verschillende doelgroepen bereikt worden, wat de inhoud is van de communicatie en zijn er extra tips en maatregelen benoemd.

Doelgroepen strategie

Het bereiken van de verschillende doelgroepen met informatie over de risico's van hittestress vereist een strategische aanpak om inwoners zowel offline als online te benaderen.

Onderaan volgt ook een aanvullend overzicht met beschikbare communicatietools van het RIVM, GGD en Rode Kruis. Zo heeft GGD ook verschillende communicatiematerialen (o.a. posters) beschikbaar in meerdere talen op B1 niveau, met concrete tips en maatregelen tijdens een hittegolf.

Ouderen

Offline kanalen:

- **Informatiefolders & posters:** we verspreiden folders en posters in zorginstellingen, bibliotheken, apotheken, ontmoetingsruimten van de woningcorporaties en gemeenschapscentra. Voor deze folders en posters gebruiken we grote, duidelijke letters en visuele elementen.
- **Samenwerking met huisartsen en verpleegkundigen:** informatiefolders verspreiden bij huisartsen.
- **Informatie via lokale radiostations, krant en televisie:** specifieke boodschappen gericht op ouderen in de regio, bij voorkeur tijdens hittegolven.
- **Organisatie van workshops:** Bij seniorenorganisaties en lokale buurthuizen over hoe hittestress te herkennen en voorkomen.

Online kanalen:

- **Sociale mediacampagnes:** Gebruik platforms zoals Facebook, waar veel ouderen actief zijn, om eenvoudige en begrijpelijke berichten te delen (bijv. korte video's, infographics). Ook gebruiken we de website van Rijswijk.
- **E-mail nieuwsbrieven:** Verstuur periodieke e-mails met tips en reminders voor ouderen en hun verzorgers.

Mensen in sociaal isolement

Offline kanalen:

- **Buurtinitiatieven:** organiseer buurtbijeenkomsten, zodat mensen in sociaal isolement steun krijgen en samen kunnen zorgen voor verkoeling en comfort. Opvangen in de opvanglocaties.
- **Informatieve flyers:** verspreid flyers via lokale kerken, bibliotheken, voedselbank, en welzijnscentra die in aanraking komen met geïsoleerde mensen.

Online kanalen:

- **Sociale media ondersteuning:** Facebook, Instagram, gemeentelijke website en X.

Baby's en jonge kinderen

Offline kanalen:

- **Informatie in kraamzorg en kinderdagverblijven:** kinderopvangcentra ondersteunen zodat ouders informatie krijgen bij bezoek aan verloskundigen of kinderdagverblijven over het voorkomen van hittestress bij jonge kinderen.
- **Kindvriendelijke posters:** In ziekenhuizen, kinderartspraktijken en consultatiebureaus.

Online kanalen:

- **Sociale media:** Gebruik visuele content op Facebook, Instagram, X en de website van de gemeente om ouders te informeren over het belang van het reguleren van temperatuur bij jonge kinderen.

Mensen met een verminderd afweersysteem

Offline:

- **Informatie verstrekken via apotheken:** Apotheken kunnen brochures verstrekken.
- **Zorginstellingen en ziekenhuizen:** Zorg voor informatiepakketten die specifiek gericht zijn op patiënten met een verhoogd risico door medicatie of een afweersysteem.

Online:

- **Sociale media:** Gebruik visuele content op Facebook, Instagram, X en de website van de gemeente om ouders te informeren over het belang van het reguleren van temperatuur.

Dak- en thuislozen

Offline:

- **Zorg voor tijdelijke opvanglocaties:** Zorg ervoor dat daklozen toegang hebben tot koele ruimtes in opvanghuizen of via mobiele koelunits.
- **Verdeelpunt voor water en verkoeling:** Zet op drukke plekken in de stad bijvoorbeeld tijdelijke waterstations op waar daklozen kunnen drinken en verkoeling kunnen vinden.
- **Verspreiden van flyers:** Werk samen met organisaties voor daklozenzorg om flyers te verspreiden over waar ze verkoeling kunnen vinden.

Huisdiereigenaren

Offline:

- **Informatie verstrekken via dierenartsen:** Dierenartsen kunnen de bovenstaande adviezen verstrekken aan huisdier eigenaren

Online:

- **Sociale media:** Gebruik visuele content op Facebook, Instagram, X en de website van de gemeente om huisdiereigenaren te informeren over tips voor dierenwelzijn.

Beschikbaar informatiemateriaal en ondersteuning voor partners

Tijdens hitteperiodes is het belangrijk dat bewoners en organisaties over de juiste informatie beschikken. Daarom is er vanuit landelijke partijen zoals het **RIVM**, de **GGD** en het **Rode Kruis** veel bruikbaar informatiemateriaal beschikbaar. Naast doelgerichte communicatie biedt dit overzicht relevante bronnen met extra ondersteuning voor alle betrokken partners.

Informatiemateriaal van het RIVM

Het RIVM ontwikkelde een reeks materialen met basisregels en handelingsadviezen voor bij hittestress. Deze materialen kunnen vrij worden gebruikt door gemeenten en partners, zoals zorg- en welzijnsorganisaties. Een voorbeeld daarvan is opgenomen in **figuur 4**.

Actuele materialen zijn digitaal beschikbaar via: [Communicatiematerialen | RIVM](#)

Informatie en tips van de GGD

Op de landelijke website van de GGD is veel toegankelijke informatie te vinden over omgaan met hitte, gericht op burgers en professionals. De website bevat onder andere:

- Gezondheidsklachten door hitte
- Tips voor veilig gedrag in de zon
- Adviezen voor jonge kinderen
- Tips om het huis koel te houden

Meer informatie: [Zomer en hitte](#) | GGD

Ondersteuning en middelen van het Rode Kruis

Het Rode Kruis stelt zowel informatiemateriaal als praktische ondersteuning beschikbaar. Voorlichting is beschikbaar in meerdere talen en formats. Organisaties kunnen het materiaal zelf opvragen of downloaden via de website van het Rode Kruis.

Beschikbare middelen zijn o.a.:

- Infographic “Wat te doen bij hitte”
- Snelle Hittecheck
- Meertalige flyers (o.a. Engels, Turks, Arabisch, Oekraïens)
- Hittewaaiers (ook gedrukt leverbaar)
- “Bloedhete Bingo” (bewustwording op luchtige manier)
- Gratis EHBO-app (inclusief adviezen bij hittestress)

Praktische ondersteuning

Tijdens hitteperiodes kan het Rode Kruis, afhankelijk van beschikbaarheid van vrijwilligers:

- Workshops verzorgen ter voorbereiding op hitte (“Goed voorbereid”)
- Water uitdelen in de wijk, gecombineerd met welzijnschecks
- Zorgpersoneel ondersteunen met extra hulp
- Mensen actief doorverwijzen naar koele locaties in de buurt

Contact en hulpverzoeken

Organisaties kunnen contact opnemen via de hulplijn van het Rode Kruis: 070 - 445 58 88

6. Toekomstige preventieve en structurele maatregelen

3-schaalniveaus: 3G's

Een effectieve hitte-aanpak gaat verder dan alleen reageren op acute situaties. De gemeente Rijswijk probeert vooraf in te spelen op hitte op drie schaalniveaus: Gebied – Gebouw – Gezondheid (de 3 G's). Deze aanpak versterkt de mogelijkheid van de stad om met hitte om te gaan, op korte én lange termijn.

Gebied:

Hoewel Rijswijk relatief veel openbaar groen heeft, zijn er veel gebieden waar het erg heet wordt, zoals in het Bogaard Stadscentrum en de Plaspoelpolder (zie hitteanalyse). Daarom zet de gemeente in op het **behoud en de versterking van groene structuren**:

- Behoud van bestaande bomen en aanleg van extra schaduwplekken
- Realisatie van verkoelende zones met groen én water
- Beschikbaarheid van voldoende water in perioden van hitte en droogte (Urban Water Buffer)
- Verankering van hitteadaptatie in ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkeling

- Toepassing 3-30-300 regel tegen hittestress in gebiedspaspoorten
- In kaart brengen van buurtanalyse **3-30-300-regel**:
 - Buurtanalyse (op pandniveau) met minimaal 3 bomen in zicht vanuit elke pand
 - Buurtanalyse met minimaal 30% boomkroonbedekking (op straatniveau)
 - Buurtanalyse met overzicht panden wel/niet binnen 300 meter tot een koelteplek

Deze uitgangspunten worden meegenomen bij nieuwe ontwikkelingen en herinrichtingen.

Gebouw:

Ook op gebouwniveau is winst te behalen. Veel woningen, vooral slecht of juist zeer goed geïsoleerde woningen zonder goede ventilatie, warmen op. De gemeente verkent de volgende maatregelen:

- Ontwikkeling van **gebouwpaspoorten** met richtlijnen voor zonwering, ventilatie, passieve koeling
- Koeltevraag in kaart brengen in het kader van het vernieuwde warmteprogramma
- Verkenning van een **hittelabel voor woningen**, waarmee kwetsbare woningen in beeld worden gebracht
- Onderzoek naar mogelijkheden voor **extra binnenkoelteplekken** met woningcorporaties

Voor deze aanpak is aanvullende data nodig, zoals woningkenmerken en binnenklimaat. De gemeente onderzoekt samen met lokale partners, waaronder woningcorporaties, hoe deze gegevens op een haalbare en privacy-verantwoorde manier verzameld kunnen worden.

Gezondheid:

Op het schaalniveau van gezondheid ligt de focus op het beschermen van risicogroepen zoals ouderen, zieken en mensen in sociaal isolement. Dit gebeurt onder andere via dit hitteplan waarin gerichte communicatie, waarschuwingsstructuren en verkoelingsmaatregelen zijn opgenomen. De uitdaging hierbij is het ontbreken van voldoende gedetailleerde huishouddata (zoals BRP-gegevens) om kwetsbare doelgroepen lokaal beter in kaart te brengen. In de toekomst gaat de gemeente na hoe deze gegevens verantwoord gebruikt kunnen worden voor gerichte ondersteuning. Daarnaast wordt een **kernteam hitte** ingericht, dat het hitteplan jaarlijks evalueert, actualiseert en verbindt aan andere gemeentelijke beleidsvelden (zoals gezondheid, sociaal domein en ruimtelijke ontwikkeling).

Bijlage 1: Werking van het Nationaal Hitteplan

Op dit moment ontvangen circa 70 landelijke branche- en belangenorganisaties in de zorgketen de berichten in het kader van het Nationaal Hitteplan. Deze landelijke organisaties vertegenwoordigen bijvoorbeeld ouderen of huisartsen. Ook het Nederlandse Rode Kruis, GGD GHOR Nederland (Gemeentelijke / Gemeenschappelijke GezondheidsDienst – Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio)

3 informatiemomenten

Het Nationaal Hitteplan beschrijft 3 momenten waarop het RIVM communiceert over hitte. Pas als er een grote kans is op aanhoudende of extreme hitte wordt het Nationaal Hitteplan 'geactiveerd'.

1. Aan het begin en einde van het hitteseizoen (alleen via e-mail)

Van mei tot en met september bestaat er de kans op aanhoudende hitte die voldoet aan de opgestelde criteria. In deze periode kan het Nationaal Hitteplan geactiveerd worden. Het is dus belangrijk deze hele periode hier alert op te zijn.

Het RIVM stuurt begin mei een standaard bericht naar alle betrokken partijen om de start van het warme weer onder de aandacht te brengen. Dit is een herinnering zodat organisaties en instellingen zich op tijd kunnen voorbereiden op een periode van aanhoudende hitte. Bijvoorbeeld door interne afspraken rondom hitte opnieuw door te nemen en als het nodig is aan te passen.

Aan het eind van het seizoen stuurt het RIVM een laatste bericht waarin het hitteseizoen wordt afgesloten. Als het Nationaal Hitteplan werd geactiveerd, vindt er ook een evaluatie plaats. Met deze informatie van KNMI (Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut), GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) en betrokken organisaties kan het Nationaal Hitteplan verbeterd worden.

2. Bij een waarschuwing (alleen via e-mail)

Als er een kans is op een periode van (meer dan) 4 dagen met een maximumtemperatuur boven de 27 °C, dan informeert het KNMI het RIVM hierover. Het RIVM stuurt dan een e-mail met deze waarschuwing naar alle betrokken partijen.

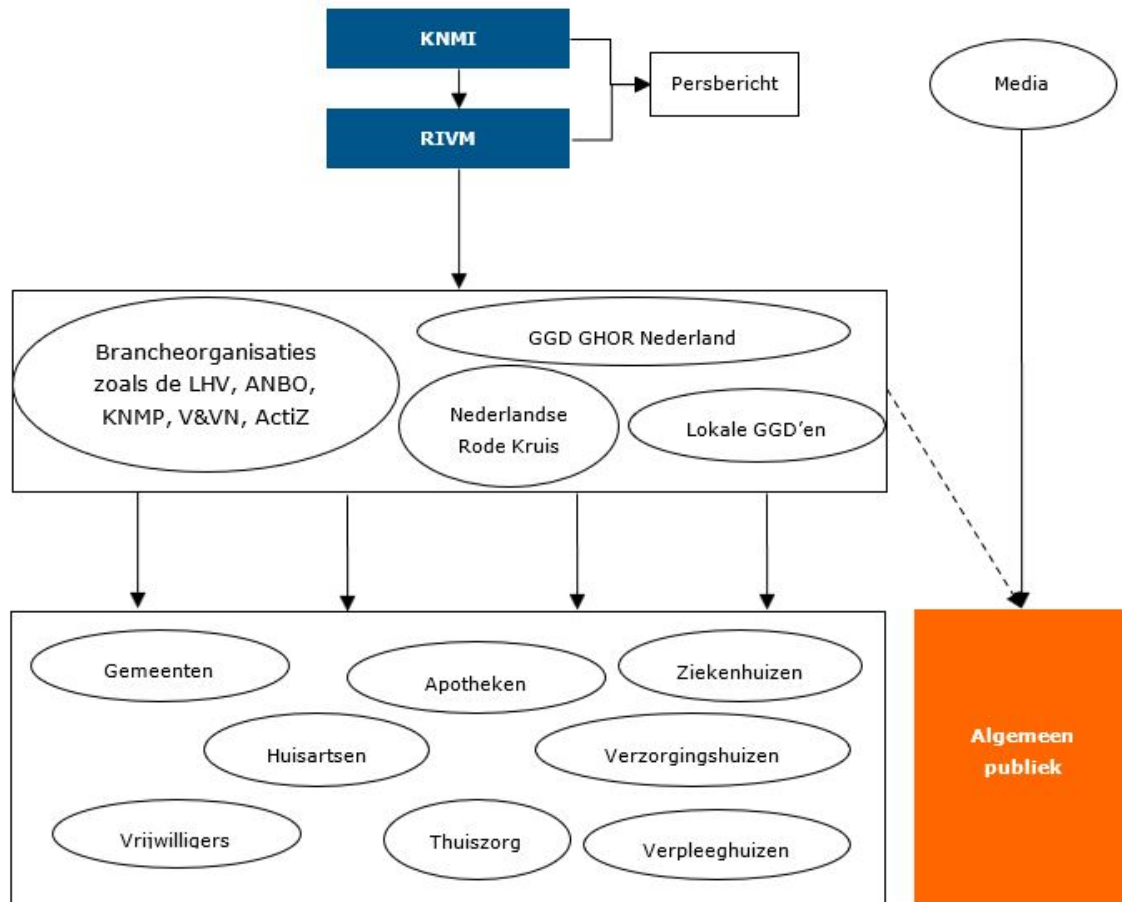
Dat betekent dat alle organisaties die dit bericht ontvangen er rekening mee moeten houden dat er op korte termijn een periode van aanhoudende hitte kan aanbreken. De organisaties kunnen intern nagaan of ze in staat zijn hun afgesproken taken te vervullen. Welke taken dat zijn, verschilt per (type) organisatie. Het is de eigen verantwoordelijkheid van iedere organisatie om op basis van de waarschuwing de juiste acties in gang te zetten.

3. Bij een waarschuwing (activatie van het Nationaal Hitteplan)

Als de kans groot is op een periode van (meer dan) 4 dagen met een maximumtemperatuur boven 27 °C dan overlegt het KNMI met het RIVM. Het RIVM besluit op basis van dit overleg of er een waarschuwing komt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanhoudende hitte, maar ook met andere criteria zoals de nachttemperatuur en luchtvochtigheid. Als besloten wordt om een waarschuwing te versturen, dan is het Nationaal Hitteplan daarmee geactiveerd. Dit is meestal meer dan 24 uur van te voren bekend. Het RIVM brengt dan een nieuwsbericht uit dat het Hitteplan is geactiveerd. Met het nieuwsbericht wordt deze boodschap onder de aandacht gebracht van mantelzorgers en andere hulpverleners.

Alle betrokken organisaties kunnen deze waarschuwing gebruiken om hun eigen achterban te informeren. Elke organisatie maakt zelf de keuze om de maatregelen te nemen die ze vooraf bepaald hebben, bijvoorbeeld een zorginstelling die het eigen hitteplan in werking stelt.

De waarschuwingsfase bestaat uit een getrapte informatieketen (zie figuur hieronder).

Figuur b1: Schematische weergave van de getrapte informatieketen in de waarschuwingsfase

Stappen en verantwoordelijkheden Nationaal Hitteplan samengevat:

1. Het RIVM laat zich door het KNMI (Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut) informeren over de weersverwachting en besluit vervolgens of het Nationaal Hitteplan geactiveerd wordt.
2. Het RIVM stuurt in afstemming met het KNMI een hittebericht (e-mail)⁵. Daarin staat naast inhoudelijke informatie ook de actuele weersverwachting.
3. De ontvangers van dit bericht besluiten zelf op welke manier ze deze informatie gebruiken om hun eigen achterban en regionale contacten te informeren. Ook maken GGD'en, brancheorganisaties en het Nederlandse Rode Kruis zelf de afweging of ze via hun eigen communicatiekanalen het algemeen publiek informeren.
4. Het RIVM en KNMI plaatsen een (gezamenlijk) nieuwsbericht en geven informatie via de website. In veel gevallen krijgt het activeren van het Nationaal Hitteplan veel aandacht in kranten en op de radio/tv(televisie). Daardoor zijn de mantelzorgers en de rest van Nederland geïnformeerd.
5. Het RIVM stuurt dagelijks een hittebericht (e-mail) met de actuele weersituatie.
6. De waarschuwingsfase eindigt met een duidelijke e-mail naar alle ontvangers van het hittebericht waarin staat vanaf welke dag het Nationaal Hitteplan niet meer actief is. Ook plaatst het RIVM een nieuwsbericht op de website.

⁵ Aanmelden mailing Nationaal Hitteplan

<https://www.rivm.nl/hitte/wat-doet-rivm/aanmelden-mailing>

Bijlage 2: Betrokken partijen lokaal hitteplan 1.0

Om te komen tot een lokaal hitteplan dat zowel aansluit bij het Nationaal Hitteplan als bij de gemeente Rijswijk zijn de volgende partijen momenteel actief betrokken:

Iedere betrokken partij heeft per actie een eigen rol, zie bijlage 3. De rol per actie hangt af van de partij en de fase. Jaarlijks wordt het hitteplan geëvalueerd en desnoods uitgebreid met extra partners.

Bijlage 3: Overzicht acties per partner en per fase

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de belangrijkste acties per betrokken stakeholder, verdeeld over de vier hoofd fasen van het lokaal hitteplan. Deze structuur helpt om snel te zien wie wat doet per fase van het hitteprotocol.

Stakeholder	Vorbereiding (maart-mei)	Voorwaarschuwing (juni-september)	Waarschuwing (bij hitteplan-activering)	Evaluatie (najaar)
Gemeente Rijswijk	Actualiseren contactgegevens partners; aanmelden RIVM maillijst; coördinatie partners; opzetten/actualiseren communicatieplan; Publiceren lokaal hitteplan.	Verspreiden informatie (mail voorwaarschuwing RIVM); check inzetbaarheid lokale koelteplekken	Activeren extra communicatiekanalen (o.a. via social media; de gemeentelijke website en persberichten) doorzetten naar lokale partners	Ophalen ervaringen; bijwerken plan; organiseren evaluatie-bijeenkomst; Hitteplan 1.0 bijstellen en desnoods uitwerken en aanpassen
GGD Haaglanden	Contactenlijst voor hittewaarschuwing controleren en actualiseren; Actualiseren van eigen middelen en informatie op GGD-site actualiseren voor de inwoners en professionals	Voorlichting via netwerk en professionals	Communiqueert de hittewaarschuwing van het RIVM naar de contacten op de maillijst en voorziet deze contacten van informatie materiaal; GGD beantwoordt vragen van zorgprofessionals; signaleren problemen	Terugkoppeling en analyse gezondheidseffecten
Woningcorporaties (Vidomes, Rijswijk Wonen)	Vorbereiden informatie huurders; opstellen/updaten intern hitteprotocol;	Distributie flyers en hitte-informatie; check binnen koelteplekken	Signaleren risico's bij kwetsbare huurders	Evalueren bereik onder kwetsbare huurders;
Kinderopvangcentra	Opstellen/bijwerken eigen hitteprotocol; voorbereiden voorlichtingsmateriaal aan ouders	Vorbereiden personeel en ouders op hitte	Actieve communicatie naar ouders met jonge kinderen; maatregelen uitvoeren binnen locaties (koeling; drinkwater)	Bespreken effectiviteit maatregelen met gemeente; Terugkoppeling aan de gemeente.
Sportraad	Actualiseren contactgegevens en eigen middelen	Communicatie (website; nieuwsbrief; borden)	Activeren netwerk; borden in gemeenschappelijke ruimtes	
Fonteynenburg en Welzijn Rijswijk	Vorbereiden informatie kwetsbare bewoners; afstemming over rol	Communicatie (website; nieuwsbrief; borden)	Activeren netwerk; Bezoeken kwetsbaren; verdelen verkoelende middelen	Delen signalen en knelpunten voor verbetering

Hitteprotocol per fase en overzicht acties

1. Voorbereidingsfase (maart – mei)

Gemeente Rijswijk

- Actualiseren contactgegevens van partners
- Aanmelden RIVM maillijst Nationaal Hitteplan⁶
- Actualiseren contactgegevens van kwetsbare doelgroepen
- Coördinatie en afstemming met betrokken organisaties
- Opstellen en actualiseren van het communicatieplan (incl. voorbereiden gemeentelijke communicatiekanalen zoals social media, website, Rijswijk Regel Recht)
- Publiceren actueel hitteplan (De gemeente verwerkt aanbevelingen n.a.v. evaluatiebijeenkomst van vorig jaar en deelt het hitteplan op de gemeentelijke website)

GGD Haaglanden

- Maillijst voor hittewaarschuwing controleren en actualiseren (GGD controleert mailadressen, vult deze eventueel aan met nieuwe organisaties en roept andere stakeholders op om zich aan te melden)
- Actualiseren van eigen middelen (De GGD controleert teksten op actualiteit, waaronder informatie op de website, de teksten bij de hittewaarschuwingen en communicatieberichten)

Woningcorporaties (Vidomes, Rijswijk Wonen)

- Voorbereiden informatie aan huurders over hitte (nieuwsbrief, website en/of flyers)
- Opstellen of bijwerken van intern hitteprotocol
- Inrichting van koele plekken binnen wooncomplexen

Kinderopvangorganisaties

- Opstellen of bijwerken van eigen hitteprotocol
- Voorlichting aan ouders over hittemaatregelen

Sportraad Rijswijk

- Voorlichting aan sportverenigingen (via nieuwsbrief, website of fysieke informatieborden)

Fonteynenburg

- Inventarisatie van kwetsbare bewoners (delen met Gemeente en partners)
- Eigen hitteprotocol aanscherpen (afstemmen hoe kwetsbare doelgroep bereikt wordt)

Welzijn Rijswijk

- Inventarisatie van kwetsbare bewoners (delen met Gemeente en partners)
- Eigen hitteprotocol aanscherpen (afstemmen hoe kwetsbare doelgroep bereikt wordt)

⁶ Aanmelden mailing Nationaal Hitteplan
<https://www.rivm.nl/hitte/wat-doet-rivm/aanmelden-mailing>

2. Voorwaarschuwingfase (juni – september, bij melding RIVM)

Gemeente Rijswijk

- Verspreiden van voorwaarschuwingen en preventieve informatie (mail van RIVM) via partners en via gemeentelijke kanalen (activeren gemeentelijk communicatieplan)
- Check inzetbaarheid van koele plekken (met name inzetbaarheid binnen locaties)

GGD Haaglanden

- De GGD stuurt de voorwaarschuwing van RIVM door naar organisaties in de contactenlijst (professionele partners)

Woningcorporaties

- Verspreiden van hitte-informatie (flyers, berichten in portieken of liften)

Kinderopvangorganisaties

- Instructies aan personeel
- Oproep aan ouders om alert te zijn en maatregelen te treffen

Sportraad Rijswijk

- Netwerk activeren om maatregelen te nemen bij evenementen en trainingen

Fonteynenburg

- Voorwaarschuwing communicatie naar inwoners (flyers, gesprekken met bewoners)

3. Waarschuwingfase (bij activering Nationaal Hitteplan)

Gemeente Rijswijk

- Extra communicatie via gemeentelijke kanalen (social media, website, persberichten)
- Verspreiden van RIVM-materiaal en maatregelen naar lokale partners

GGD Haaglanden

- Versturen van RIVM-hittewaarschuwingen via mail naar contactenlijst
- Beantwoorden van vragen van zorgprofessionals en burgers
- Signaleren van gezondheidseffecten bij kwetsbare groepen

Woningcorporaties

- Signaleren van risico's bij kwetsbare huurders
- Check op functioneren koele binnenruimtes

Kinderopvangorganisaties

- De kinderopvang informeren de gezinnen met jonge kinderen dat het extra heet is en laten weten wat voor maatregelen zij thuis kunnen nemen
- Uitvoeren van maatregelen zoals water, verkoeling en aangepaste activiteiten

Sportraad Rijswijk

- Activeren netwerk
- Borden in gemeenschappelijke ruimtes

Fonteynenburg

- Activeren netwerk om contact te leggen met sociaal geïsoleerde 65-plussers
- Openstellen locatie als koelteplek

Welzijn Rijswijk

- Bezoekers informeren over hitte en bijpassende maatregelen
- Openstellen locatie als koelteplek

4. Evaluatiefase (najaar)

Gemeente Rijswijk

- Evaluatie voorbereiden met alle partners
- Informatie ophalen, o.a. statistieken en signalen
- Hitteplan bijstellen en uitwerken naar een nieuwe versie 2.0
- Organiseren van een evaluatiebijeenkomst

GGD Haaglanden

- Analyse gezondheidseffecten van hitteperiode
- Terugkoppeling aan gemeente en betrokken organisaties

Woningcorporaties

- Evalueren van bereik en effectiviteit onder kwetsbare huurders

Kinderopvangorganisaties

- Evaluatie van maatregelen met personeel
- Terugkoppeling richting gemeente

Fonteynenburg

- Delen van signalen en knelpunten
- Input voor verbetering van samenwerking en bereik

Welzijn Rijswijk

- Delen van signalen en knelpunten
- Input voor verbetering van samenwerking en bereik

Bijlage 4: Totaal overzicht kwetsbare doelgroepen

In deze bijlage is een overzicht van kwetsbare groepen te zien, met een korte toelichting per categorie.

Ouderen (vooral 75+)

- Verminderd vermogen om de lichaamstemperatuur te regelen
- Vaak niet bewust van hitte en risico's
- Afname warmte- en dorstgevoel
- Hitte en het drinken van te weinig water kan invloed op de effecten van medicatie hebben
- Vaak beperkte mobiliteit wat het moeilijker maakt om koelte op te zoeken

Mensen in een sociaal isolement (eenzaamheid)

- Gebrek aan ondersteuning en herinnering aan maatregelen of in het opzoeken van verkoeling
- Voornamelijk ouderen in een sociaal isolement hebben een verhoogd risico (zie Ouderen)

Baby's en jonge kinderen

- Afhankelijk van anderen voor maatregelen
- Mogelijk onvolledig ontwikkelde thermoregulatie
- Niet kunnen communiceren dat ze dorst hebben of het warm hebben

Mensen die medicijnen gebruiken

- Verschillende medicijnen kunnen de gevoeligheid voor hitte vergroten. Denk aan medicijnen die vocht in het lichaam verminderen, of die de zweetproductie beïnvloeden

Mensen met overgewicht

- Relatief minder huidoppervlak om te zweten, en dus om warmte te verliezen
- Hogere warmteproductie tijdens activiteiten
- Mogelijk minder in staat om hun temperatuur te reguleren

Mensen met psychische gezondheidsproblemen

- Mogelijke neuro-chemische veranderingen die de kans op psychische klachten vergroten voornamelijk angst, depressie en schizofrenie

Dak- en thuislozen

- Beperkte toegang tot koeling
- Minder snel toegang tot voldoende drinkwater
- Verblijven vaak in steden, met een verhoogde gevoelstemperatuur

Mensen die zware inspanning verrichten (werken, sporten of spelen)

- Buitenwerkers vaak minder mogelijkheid tot het zoeken van schaduw, en vaak in warme kleding
- Hitte verhoogt de druk op het hart- en vaatstelsel, wat bij (duur)sporters extra wordt belast
- Buiten spelende kinderen hebben vaak minder snel door dat ze het warm hebben, en vergeten water te drinken of schaduw op te zoeken

Evenementbezoekers

- Verhoogde druk op hart- en vaatstelsel door beweging
- Vaak beperkte beschikbare schaduw of verkoeling
- Soms in combinatie met alcohol of drugs (zie Alcohol-of drugsgebruikers)

Alcohol-of drugsgebruikers

- Verminderde opvang van signalen om te drinken of verkoeling op te zoeken
- Alcohol zorgt ervoor dat iemand extra vocht verliest, en minder alert is
- Sommige drugs beïnvloeden de regeling van de lichaamstemperatuur

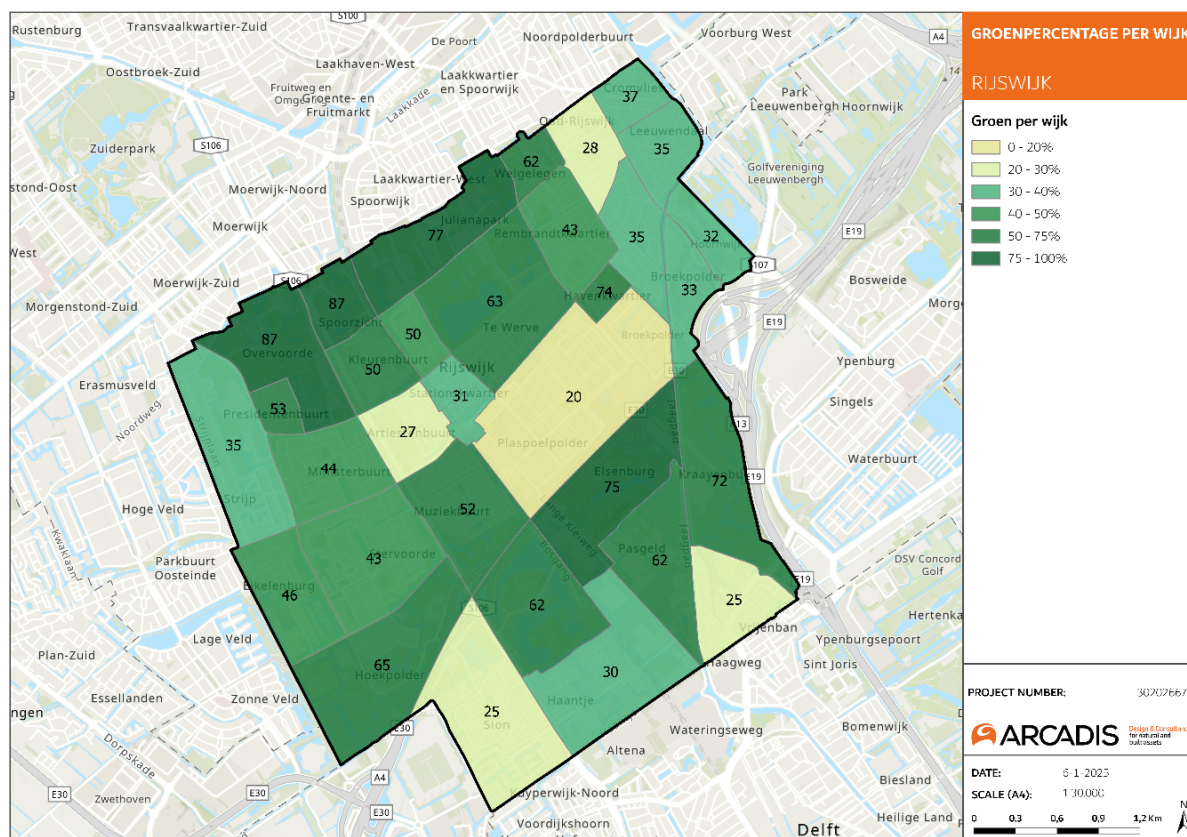
Mensen die in armoede leven

- Beperkte financiële middelen voor voorzorgsmaatregelen, zoals zonwering
- Vaak in slechtere woonomstandigheden met donkere daken, slechte ventilatiemogelijkheden. Zo kan het huis overdag sterk opwarmen en 's nachts niet afkoelen

Zwangeren

- Verhoogde belasting op het hart- en vaatstelsel, hitte verhoogt deze belasting extra
- Al moeilijker temperatuurregulatie door hormonale veranderingen
- Mogelijk gevaarlijk wanneer hormoonafgifte wordt beïnvloed door hitte

Bijlage 5: Percentage groen per buurt in Rijswijk

Figuur b2: Percentage groen per buurt in Rijswijk

Bijlage 6: Hittestress analyse Rijswijk

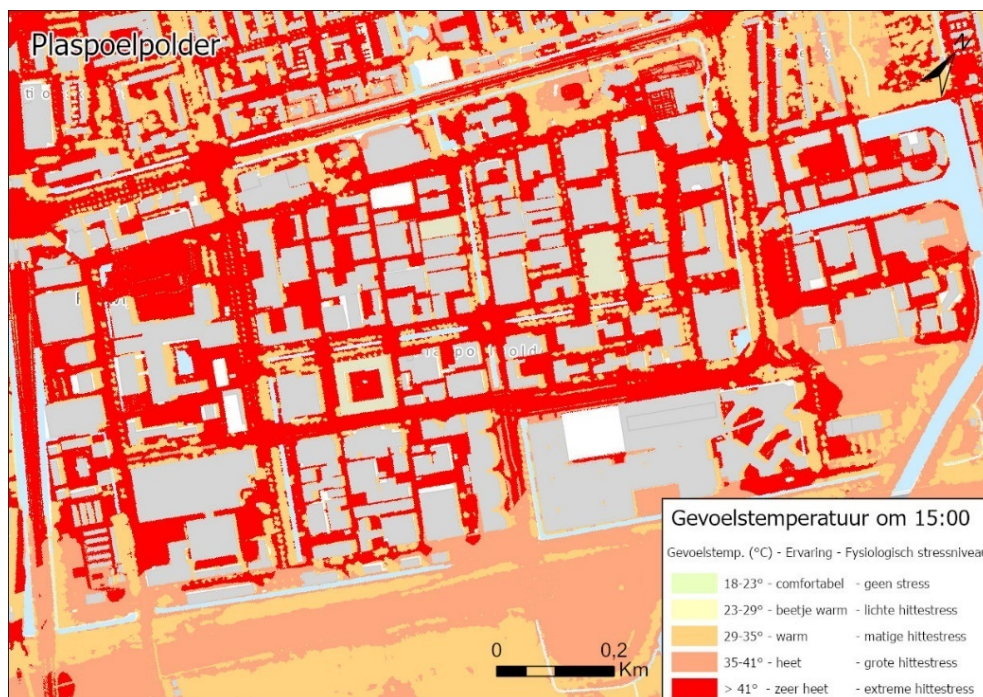
Hittestress Plaspoelpolder

In Plaspoelpolder is er op dit moment sprake van een hoog risico op hittestress. Dit komt doordat groenvoorzieningen ontbreken en het percentage groen slechts tussen 10-20% ligt. Ook is het grijspercentage in deze buurt erg hoog, tussen 80% en 90%. Hierdoor vormt dit gebied het grootste hitte-eiland van Rijswijk.

De Plaspoelpolder, zie kaart figuur b3 hieronder, is een werklocatie van onze gemeente met hoofdzakelijk utiliteitsgebouwen. Het Middengebied (bedrijventerrein met ruimte voor MKB-bedrijven), vormt samen met het Kessler Park (kantoorlocatie) en het Havenkwartier de Plaspoelpolderbuurt. Dit gebied is sterk versteend en er is een gebrek aan groen. Er is veel koeling nodig, vooral in kantoren. Ook wordt er vaak gebruik gemaakt van koeltechnieken, zoals airco's, die de buitenlucht verwarmen, dit draagt extra bij aan het lokale hitte-eiland effect.

Figuur b3: Kaart Plaspoelpolder, bestaande uit: het Middengebied, Kessler Park en het Havenkwartier

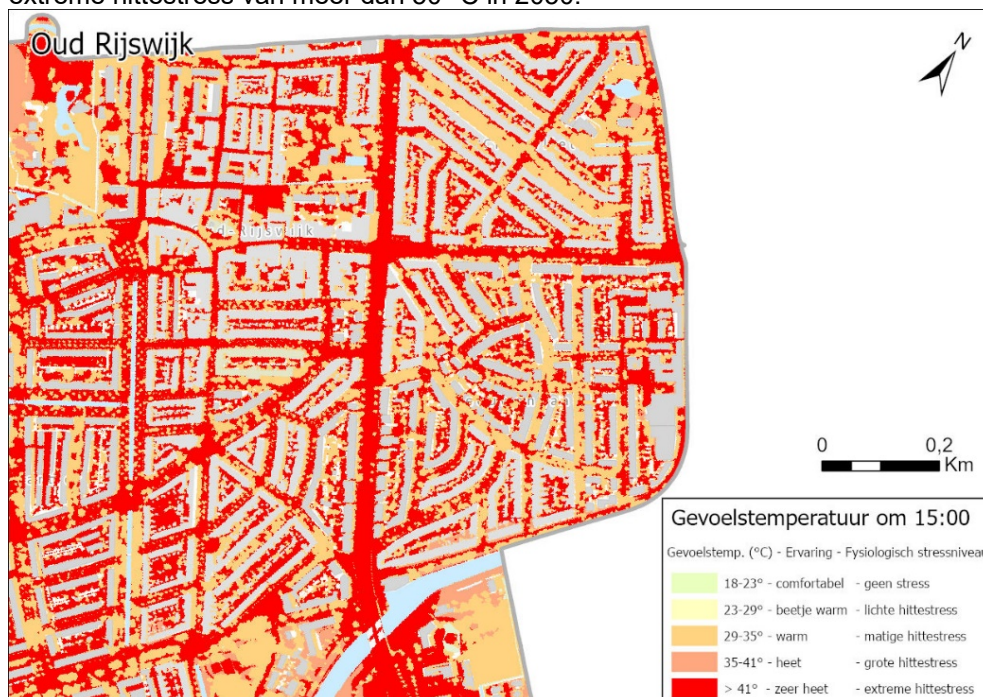

Figuur b4: overzicht hittestress met gevoelstemperaturen in Plaspolder

De gevoelstemperaturen op zomerse dagen kan al rond 12.00 uur oplopen tussen 35-41 °C. Tegen 15:00 bereikt het op meerdere plekken temperaturen boven 41 °C, d.w.z. extreme hittestress. De verwachting is dat dit beeld in de rest van het gebied toeneemt en ook verder oploopt richting 50 °C in 2050.

Oud Rijswijk

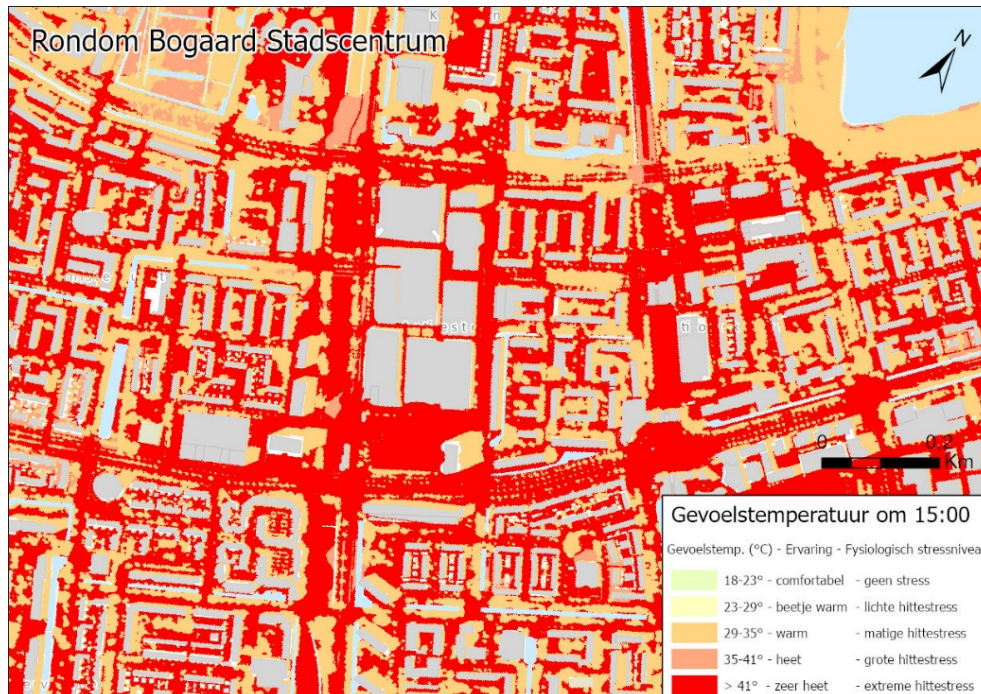
In Oud Rijswijk is door de versteende inrichting minder ruimte voor groenvoorzieningen, en dat vertaalt zich ook hier in hogere mate van hittestress. In de meeste straten bereikt de gevoelstemperatuur rond de middag meer dan 41 °C (d.w.z. extreme hittestress). Ook hier is de verwachting dat dit oploopt tot extreme hittestress van meer dan 50 °C in 2050.

Figuur b5: overzicht hittestress met gevoelstemperaturen in Oud Rijswijk

Bogaard stadscentrum

Ten noorden van het Wilhelminapark tot aan het winkelcentrum De Boogaard ligt het nieuwe stadscentrum van Rijswijk. De gevoelstemperaturen bereiken in de meeste straten meer dan 41 °C, i.e. extreme hittestress. zie figuur hieronder. Maar er zijn ook enkele koelere plekken aanwezig, zoals parkzone Steenvoorde en groene zones langs de Te Werve, met een matig hittestressniveau.

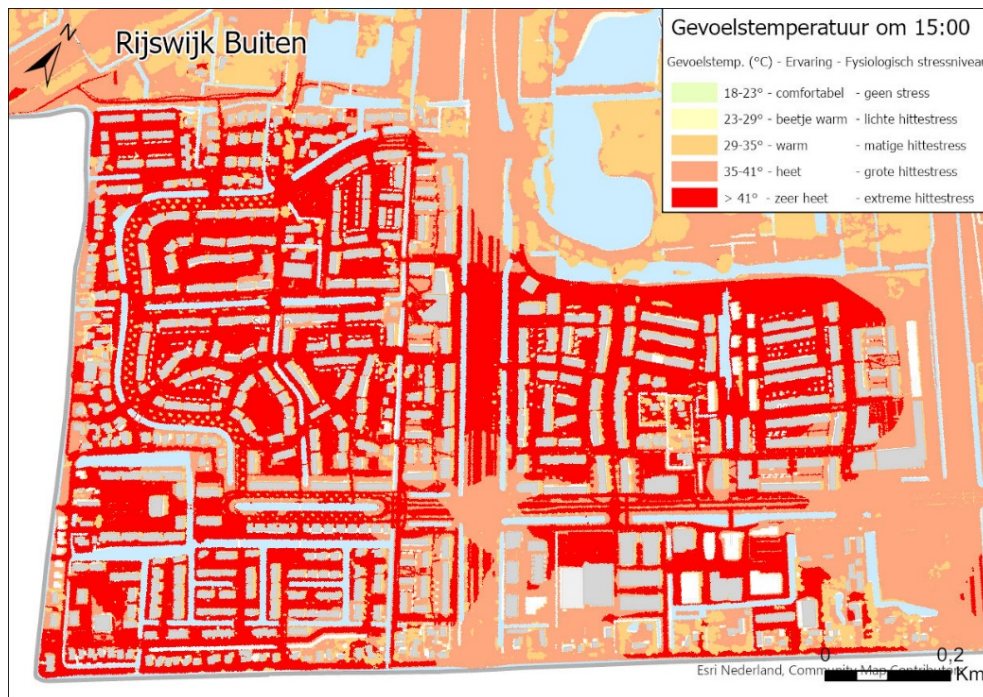
Figuur b6: overzicht hittestress met gevoelstemperaturen in de Bogaard Stadscentrum

Rijswijk Buiten

Uit recente data (zie figuur) blijkt dat delen van Rijswijk Buiten, zoals Parkrijk en Sion, in de middaguren gevoelstemperaturen boven de 41 °C bereiken. Daarmee is sprake van extreme hittestress in de openbare ruimte.

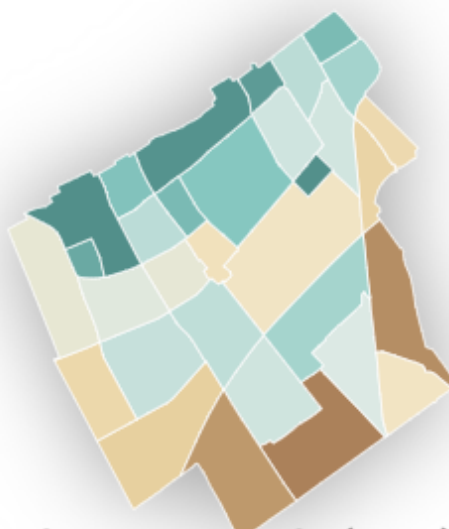
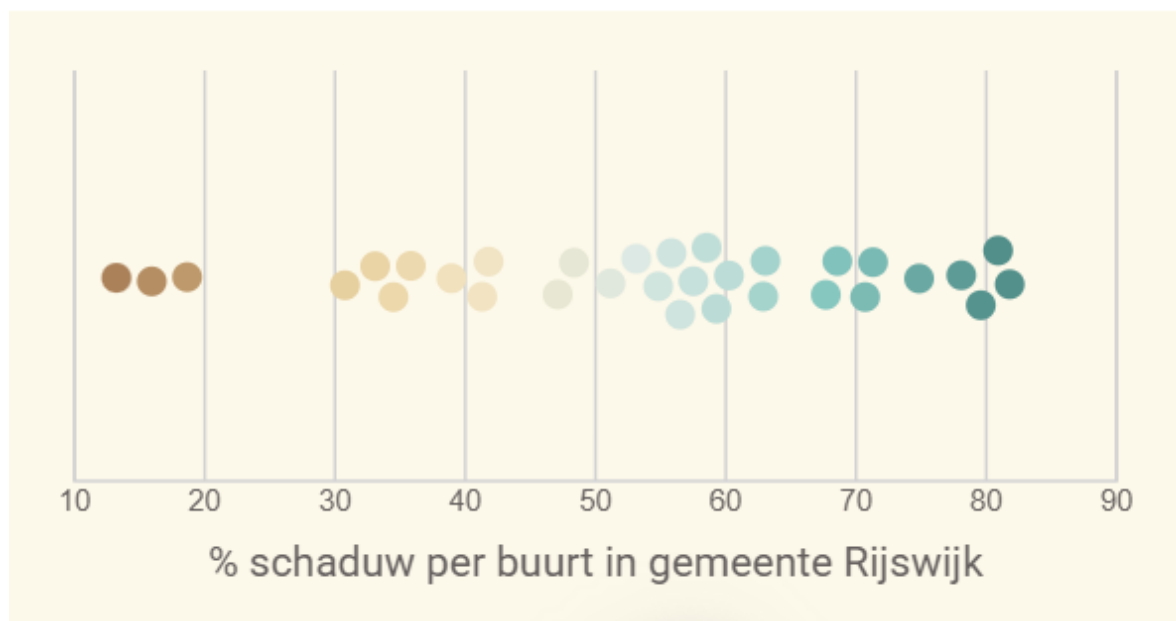
Als jonge woonwijk met veel privaat terrein en relatief lage bebouwing is Rijswijk Buiten nog kwetsbaar. Bomen zijn jong en bieden weinig schaduw, en tuinen zijn niet altijd groen ingericht. Tegelijkertijd zijn woningen goed geïsoleerd en vaak voorzien van warmtepompen met koeling, waardoor bewoners binnenshuis beter beschermd zijn dan in oudere wijken.

Kwetsbare groepen in de wijk, zoals jonge kinderen, ouderen en mensen met een verstandelijke beperking, maken aandacht voor de buitensituatie des te belangrijker. De combinatie van verharding, beperkte schaduw en de soms sobere groene inrichting in de private tuinen, leidt tot hittestress én extra energieverbruik. Naar verwachting verbetert de situatie naarmate de bomen uitgroeien, in is dat Sion rond 2050 en in Parkrijk na 2060. Het verschilt per boomsoort, maar duurt rond 30-35 jaar totdat de bloemkronen optimaal uitgroeien en de nodige bescherming bieden. Tot die tijd liggen er kansen voor vergroening via initiatieven zoals Steenbreek Rijswijk. Rijswijk Buiten wordt daarom opgenomen als vierde hittestressgebied, met een genuanceerd profiel ten opzichte van de andere drie.

Figuur b7: overzicht hittestress met gevoelstemperaturen in de Bogaard Stadscentrum

Bijlage 7: Percentage schaduw wandel- en fietspaden

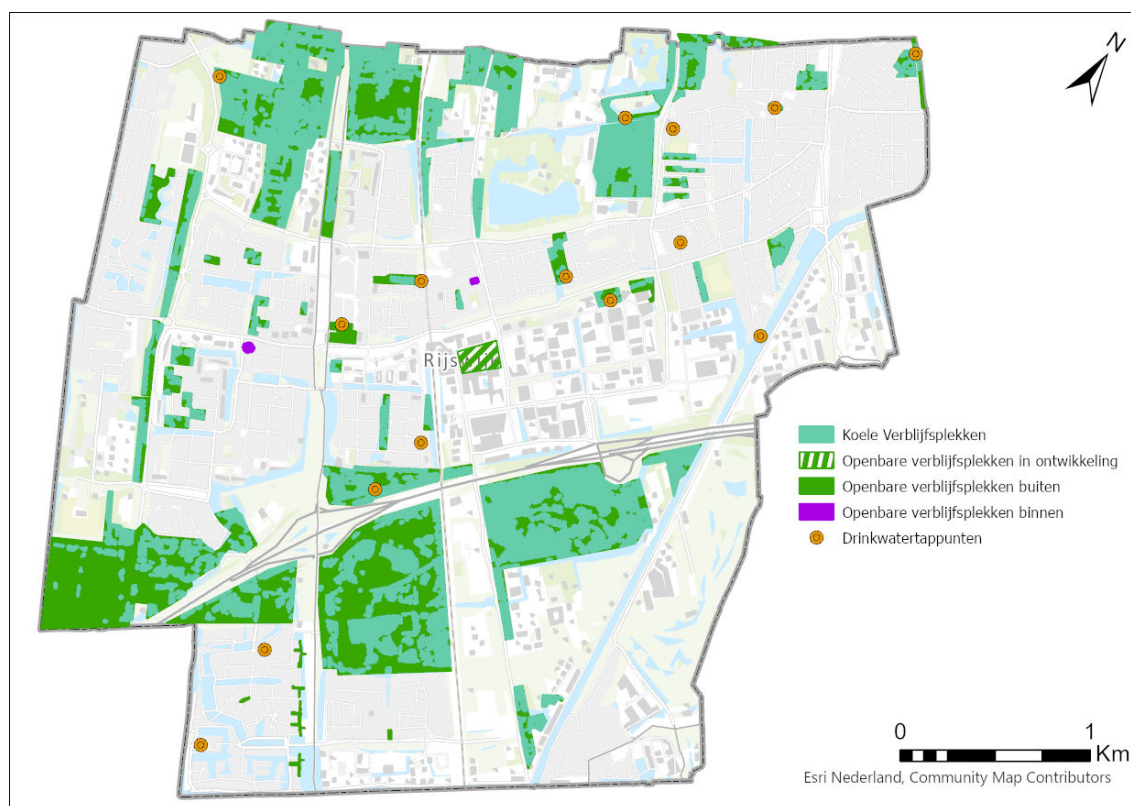

Klimaat-effectatlas: Cobra Groeninzicht (2024)

Figuur b8: Percentage schaduw wandel- en fietspaden (bron: Cobra groeninzicht 2024)

Meer info

Bijlage 8: Overzicht koelteplekken en drinkwatertappunten in Rijswijk

Figuur b9: Actueel overzicht koelteplekken en drinkwatertappunten in Rijswijk (bron Gemeente Rijswijk 2025)

Tabel: Actueel overzicht drinkwatertappunten in Rijswijk (bron: Dunea, 2025)

Buurt / Wijk	Adres 1	Adres 2
RijswijkBuiten	Sionsweg 48, 2286 KM	Van Rijnweg 3, 2286 KC
Muziekbuur	Pieter Postmanpad 4, 2287 DB	Klaroenstraat 213, 2287 CG
Artistenbuurt	Bogaardplein 20	Hoogkamerlaan 9, 2284 GH
Te Werve	Van Vollenhovenlaan 96, 2283 LV	–
Plaspoelpolder	Treubstraat 4, 2286 EJ	Huis te Hoornkade 71, 2282 KA
Rembrandtkwartier	Wijnandt van Elssstraat 1, 2282 HH	Van Vredenburgweg 75, 2282 SE
Julianapark	Van Vredenburgweg 79, 2283 TC	–

Colofon

Lokaal Hitteplan Gemeente Rijswijk

Gericht aan	B&W
Beleidsproduct	RAAK 2023-2030 (Rijswijkse Adaptatiestrategie en Aanpak voor Klimaatverandering)
Opdrachtgever	Gemeente Rijswijk
Datum	2-9-2025
Versie	1.0
Status	Definitief
Auteur	Kim Hoefsmit
Gecontroleerd door	Andrei Fedorovski

